

www.sastamala.fi

HYVINVOINNIN VUOSIRAPORTTI 2025

Sivistyslautakunta 26.8.2026 § 81

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 149

Kaupunginvaltuusto 28.9.2026 § 41

Sisältö

Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Sastamalassa

Sastamalalaisten hyvinvointi 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin ja terveyden edistämisen aktiivisuus (TEA) viisarit 2025

Toteutuneita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Yhteenveto

Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tavoitteena on vahvistaa sastamalalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja turvallisuutta sekä luoda edellytyksiä sujuvalle, aktiiviselle ja merkitykselliselle arjelle kaikissa elämäntilanteissa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä velvoittaa kuntia seuraamaan asukkaidensa hyvinvointia, terveyttä, elinoloja sekä niihin vaikuttavia tekijöitä.

Kunnan tulee raportoida valtuustolle vuosittain kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on poikkihallinnollista yhteistyötä, jossa kunta, hyvinvointialue, järjestöt, seurakunnat, yritykset ja muut toimijat rakentavat yhdessä edellytyksiä kuntalaisten hyvinvoinnille, terveydelle ja osallisuudelle.

Hyvinvointi syntyy arjessa, ja jokaisella kuntalaisella on tärkeä rooli oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin edistämisessä.

Hyvinvoinnin vuosiraportti ei kuvaa yksittäisen toimijan toimintaa, vaan yhteisiä toimenpiteitä ja yhteistyötä kuntalaisten hyväksi.

Sastamalassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ohjaavat kuntastrategia ja hyvinvointisuunnitelma. Vuonna 2025 käynnistettiin sekä kuntastrategian että hyvinvointisuunnitelman päivitys. Edellinen hyvinvointisuunnitelma oli voimassa vuosina 2021–2024. Päivitystyön tavoitteena oli määrittää yhteinen suunta kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseksi tulevina vuosina.

Hyvinvoinnin vuosiraportti on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hyvinvointisuunnittelun keskeinen väline. Sen avulla seurataan sastamalalaisten hyvinvoinnin kehitystä ja tuotetaan tietoa päätöksenteon, toiminnan suunnittelun ja johtamisen tueksi. Kertomuksen tietojen pohjalta kohdennetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä osana kaupungin talouden ja toiminnan suunnittelua.

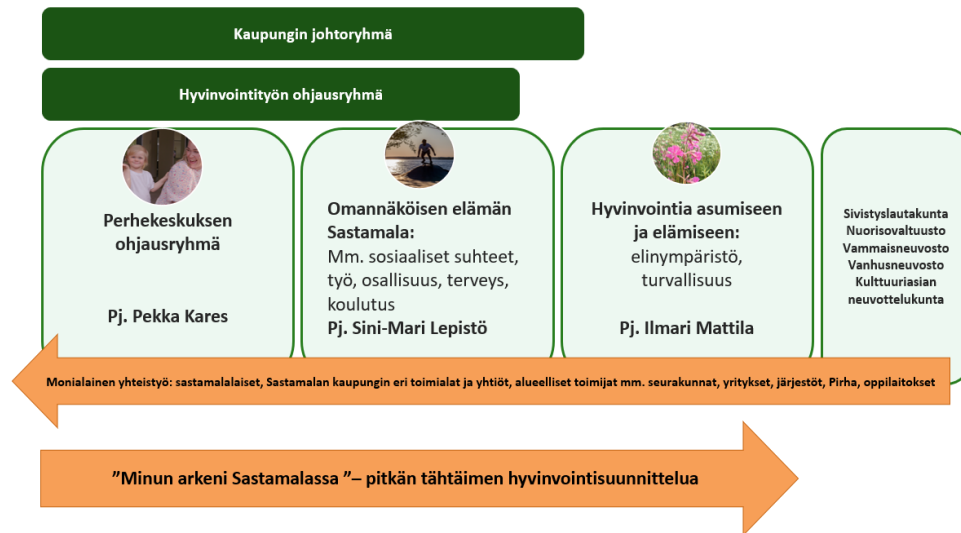

Kuva: Kesäkohtaamisia kirjastoautolla-kiertue
2025, Halmesmäen kuntoportaat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Sastamalassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Sastamalassa

- Hyvinvointityö rakentuu toimivien peruspalvelujen varaan. Kunta luo edellytyksiä hyvinvoinnille ja terveydelle kaikissa tehtävissään – varhaiskasvatuksesta ja koulutuksesta kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluihin sekä työllisyyden, elinympäristön ja arjen sujuvuuden kehittämiseen.
- Hyvinvoinnin edistämisen yhteistyötä toteutettiin vuonna 2025 hyvinvointityöryhmissä, joiden keskeisenä tehtävänä oli valmistella hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2026–2035.

Kuva: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet Sastamalassa

Osallisuuden edistäminen

Tiedon saaminen ja keskusteluun osallistuminen

- Asukasillat ja yleisötilaisuudet
- Sähköinen osallistumisalusta
- Kaupungin verkkosivut ja sosiaalinen media
- Tiedotteet
- Utiskirjeet
- Karttapalvelu
- Lukeva Sastamala – tiekartta valmistui (lukutaitotyö)
- Verkostoyhteistyö, mm. vanhempainverkosto

Vaikuttaminen päätöksentekoon

- Äänestäminen vaaleissa
- Kuntalaisaloitteet
- Osallistuva budjetointi
- Lausuntojen antaminen valmistelussa oleviin asioihin
- Palautteet
- Vaikuttamistoimielimet:
 - Nuorisovaltuusto
 - Vammaisneuvosto
 - Vanhusneuvosto
 - Kulttuuriasian neuvottelukunta
 - Elinkeinopoliittinen neuvottelukunta

Yhteinen kehittäminen

- Teemakohtaiset työryhmät, esim. hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä kuntalaisedustajat mukana, uimahallisuunnitteluun osallistunut mm. ikääntyneitä, lapsia ja soveltavien liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden käyttäjiä

Yhteisöllinen toiminta

- Järjestöjen ja yhteisöjen toiminta (järjestöavustukset, kumppanuussopimukset)
- Vapaaehtoistoiminta
- Tapahtumien järjestäminen ja toteuttaminen
- Talkoot
- Kohtaamispaikat
- Järjestöillat

Lapset ja nuoret

- Oppilaskuntatoiminta
- Nuorisovaltuusto, nuorisovaltuuston edustajalla puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa, kaupunginhallituksessa ja lautakunnissa
- Lasten ja nuorten foorumi
- Nuorisotilojen talotoimikunnat
- Lasten ja nuorten huippukokous
- Edustaja mukana Sastamalan perhekeskuksen ohjausryhmässä

Turvallisuuden edistäminen

Rikosten ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy, mm.

- Kiusaamisen vastainen työ varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella
- Kasvatus ja opetus
- Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö
- Oppilaitosturvallisuuden kehittäminen
- Pirkanmaan alueelliseen ehkäisevän väkivaltatyön verkostoon ja Pirkanmaan alueelliseen ehkäisevän päihdetyön verkostoon kuulumisen sekä siellä sovittujen toimenpiteiden toteuttaminen paikallisesti
- Sastamalan oma lasten ja nuorten ehkäisevä päihdetyön malli ROTI
- Matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen, mm. kohtaamispaikkatyö eri ikäisille

Onnettomuuksien ja tapaturmien ennaltaehkäisy, mm.

- Kaupunkitasoinen poikkihallinnollinen liikenneturvallisuustyöryhmä
- Liikennekasvatus, turvataitojen opettaminen lapsille ja nuorille
- Ikääntyneiden kaatumisen ehkäisytyö

Turvallisuuden tunteen parantaminen, mm.

- Turvallisemman tilan periaatteet käytössä sivistyksen elämänlaatupalveluissa, kaupunkitasoisten valmistelu
- Yhteistyö poliisin kanssa: säännölliset tapaamiset ja osallistuminen työryhmiin
- Koulupoliisi-yhteistyö
- Turvallisuus- ja valmiussuunnitelmien päivitystyö

Sastamalalaisten hyvinvointi

Sastamalalaisten hyvinvoinnin tila

- Sastamalalaisten hyvinvoinnin tilaa seurataan hyvinvointisuunnitelmassa 2026-2035 määritellyllä indikaattori-kokonaisuudella.
- Indikaattoritiedon keräämisessä hyödynnetään FCG:ltä hankittua Hyvinvointikertomustyökalua. Indikaattoritietoihin pääset tutustumaan [tästä](#) . Hyvinvoinnin tilaa ei arvioida yksittäisten indikaattorien perusteella, vaan tietoa tarkastellaan useista tietolähteistä ja täydennetään paikallisella tilanne- ja ilmiötiedolla. Yksittäisen indikaattorin tarkastelu ei siis vielä kerro juurikaan kokonaiskuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta.
- Paikallista ilmiötietoa ovat olleet vuonna 2025 mukana tuottamassa hyvinvointityöryhmät, nuorten palveluiden monialainen verkosto, kohtaamispaikat, vaikuttamistoimielimet ja erilaiset työpajat.

Lapset, nuoret ja perheet

Huolet

- Mielen hyvinvointi: ahdistuneisuus, masennusoireet ja tuen tarpeen kasvu
- Eriarvoisuus ja yksinäisyys: taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden kasautuminen
- Elintavat ja terveystyytymisen: uni, ravinto, palautuminen, liikkumisen polarisoituminen sekä päihteiden ja tupakkatuotteiden käyttö
- Vuorovaikutus ja perheiden arki: tunne- ja ihmissuhdetaitoihin sekä vanhemmuuteen liittyvä tuen tarve
- Elinympäristö ja saavutettavuus: pitkät välimatkat ja arjen palveluiden saavutettavuuden haasteet
- Korkea nuorten työttömyysaste

Vuoden 2025 kouluterveyskyselyn tuloksia analysoitiin vertaamalla niitä Sastamalan aiempiin tuloksiin sekä Pirkanmaan tuloksiin. Tarkempaan tarkasteluun otettiin indikaattorit, joissa poikkeama oli yli 5 % Kouluterveyskyselyn tuloksia käsiteltiin perhekeskuksen ohjausryhmässä, perhekeskuksen verkostoiltapäivässä, nuorten palveluiden monialaisessa verkostossa ja elintapaohjauksen työryhmässä.

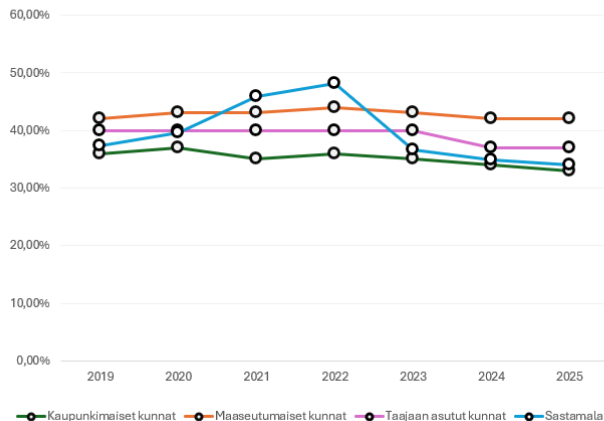
”Emme ole suojassa yhteiskunnallisilta ilmiöiltä, mutta yhteinen ennaltaehkäisevä työ näkyy lasten ja nuorten hyvinvoinnissa Sastamalassa”

Onnistumiset

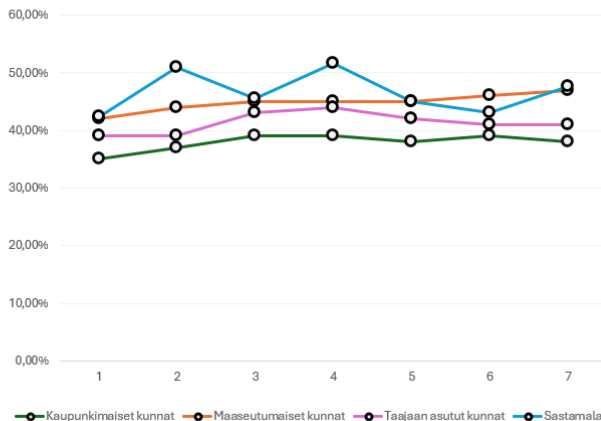
- Yleisesti voidaan todeta, että monet kouluterveyskyselyn mittarit ovat kääntyneet Sastamalan osalta myönteiseen suuntaan korona-pandemian jälkeen. Vuonna 2023 Sastamalan tulokset jäivät monilta osin Pirkanmaan ja koko maan tasoa heikommiksi, mutta vuoden 2025 tuloksissa kehitys oli selvästi parempaa: lähes kaikissa mittareissa saavutettiin Pirkanmaan taso.
- Vuoteen 2023 verrattuna useissa ilmiöissä suunta on parempi (esim. kiusaaminen vähentynyt, päihteiden käyttö vähentynyt, keskusteluyhteys aikuisiin vahvistunut)
- Turvallisuudessa kehitystä parempaan: kiusaaminen ja häirintä ovat vähentyneet paikallisesti, vaikka ilmiöt eivät ole kadonneet.

MOVE-mittausten tulokset vuodelta 2025

Osuus oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti haitallisella tasolla, **5. luokkalaiset**

Osuus oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti haitallisella tasolla, **8. luokkalaiset**

Move!-mittaus on peruskoulun 5.- ja 8.-luokkalaisille tehtävä valtakunnallinen fyysisen toimintakyvyn arviointi. Sen avulla selvitetään, miten lapsi tai nuori jaksaa liikkua ja selviytyä arjen toiminnoista

Nuorten fyysisen toimintakyvyn haasteet eivät selity vain yksilöiden valinnoilla, vaan myös elinympäristöllä ja harrastusmahdollisuuksien saavutettavuudella. Sastamalan tulokset ovat heikkoja sekä suhteessa Pirkanmaahan että valtakunnalliseen kehitykseen, ja erityisesti tyttöjen tilanne edellyttää kohdennettua huomiota. Vaikka yksittäisissä lajituloksissa näkyy lievää myönteistä kehitystä, kokonaiskuva osoittaa tarpeen vahvistaa arjen liikkumisen mahdollisuuksia ja madaltaa osallistumisen esteitä.

Työikäiset

Huolet

- Työikäisten työkykyyn liittyvät haasteet ja niistä johtuva työttömyyden pitkittyminen ja syrjäytyminen pysyvästi työmarkkinoilta. Sastamalan ikävakioitu työkyvyttömyysindeksi on 137,2, kun Pirkanmaan keskiarvo on 104,0
- Mielen hyvinvoinnin haasteet aikuisväestössä, jotka heijastuvat monelle eri osa-alueelle.
- Liikkuminen polarisoituu: osa liikkuu paljon, osa hyvin vähän.
- Yksinäisyys, joka korostuu erityisesti nuorilla aikuisilla, on tunnistettu hyvinvointiriski.

Onnistumiset

- Laaja ja aktiivinen yhdistystoiminta tukee osallisuutta, yhdessä tekemistä ja yhteisöllisyyttä eri puolilla kaupunkia.
- Työikäisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus organisoitiin uudelleen ja sen seurauksena koulutusjonot on purettu. Sastamalassa maahanmuuttajilla on keskimääräistä parempi työllisyysaste verrattuna valtakunnan tasoon.
- Kohtaamispaikkatoimintaa on vakiintunut ja sitä on vahvistettu.
- Kirjasto- ja tietopalvelut tavoittavat laajasti myös työikäisiä.

Ikääntyneet

Huolet

- Ikääntyminen painottuu yli 75- ja yli 85-vuotiaisiin.
- Tarve arjen tueksi, esteettömälle asumiselle ja turvalliselle asumiselle kasvaa.
- Pienituloisuus korostuu erityisesti yli 84-vuotiaiden ryhmässä.
- Ikääntyneiden asuntokuntien määrän arvioidaan kasvavan noin 550 asutokunnalla.
- Ilmiötyöskentelyssä nousevat toistuvasti esiin pitkät välimatkat ja toimimaton julkinen liikenne. Nämä ovat merkittävät osallisuuden esteet.
- Tukea tarvitaan erityisesti elämän muutostilanteissa, kuten leskeytymisessä ja ajokortista luopumisen vaiheessa.

Onnistumiset

- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaudet 65-vuotta täyttäneillä kääntyivät laskuun.
- Kaupungin toteuttamalle ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi luotiin rakenteet ja tietopohjaa hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä ajassa. Vaikutus toimintakykyyn ei vielä todennettavissa mittareilla — seuranta tulee rakentaa vuosien 2026–2027 aikana yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.
- Vanhusneuvosto edistää aktiivisesti ikääntyneiden hyvinvointia, osallisuutta ja heidän näkökulmiensa huomiointia päätöksenteossa.

Pohjana käytetty MDI:ltä tilattua erillistä selvitystä Sastamalan ikääntymisestä.
Sitä on täydennetty paikallisella ilmiötiedolla

Kuva: Seniorimessut pääkirjastolla 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ("hyte") kerroin ja terveyden edistämisen aktiivisuus (TEA)viisarit vuodelta 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin eli "hyte-kerroin"

- Hyte-kerroin on vuoden 2023 alusta kunnille voimaan tullut kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.
- Valtionosuuden lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella:
 - Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan toimintaa, ne kerätään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen terveyden edistämisen aktiivisuus (=TEA) tiedonkeruiden yhteydessä suoraan kunnista
 - Tulosindikaattorit kuvaavat saavutettuja tuloksia
- On hyvä huomioda, että tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden kehitystä viiveellä, joten ne eivät kerro suoraan yhden vuoden aikana tehdyn työn vaikutuksista. HYTE-kertoimessa arvioidaan paitsi nykyistä tilannetta myös sitä, kuinka paljon kunta on onnistunut parantamaan tuloksiaan verrattuna muihin kuntiin. Käytännössä eniten myönteistä muutosta saavuttaneet kunnat saavat parhaat pisteet, vaikka lähtötilanne ei olisi ollut paras.
- Vuoden 2025 tiedoilla Sastamala sai kunnalle maksettavaa valtionosuuden lisäosaa 467 800 euroa.

HYTE-indikaattoreiden keskiarvo vuosina 2020-2025
Sastamalassa

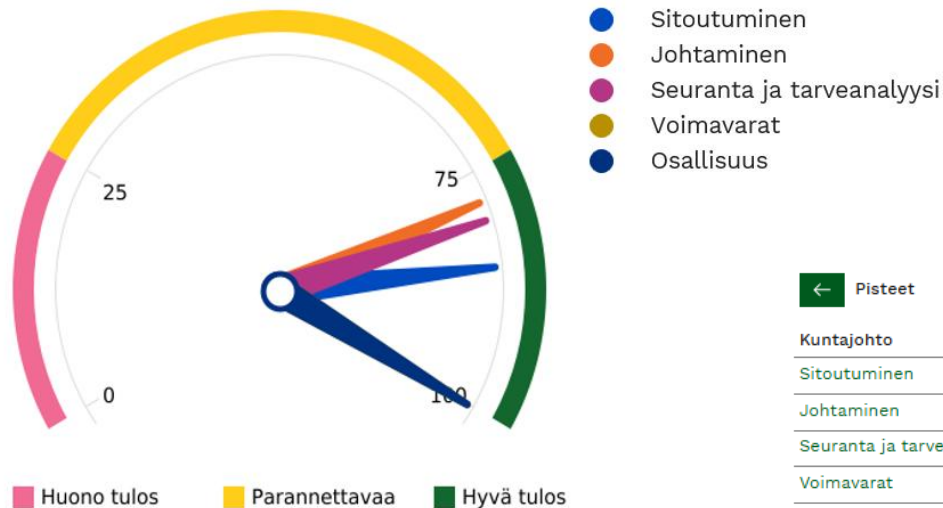
Terveyden edistämisen aktiivisuus eli TEA-viisarit

- TEA-viisari terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen ylläpitämä työkalu, jolla arvioidaan, kuinka hyvin kunta edistää asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia.
- Se ei mittaa kuntalaisten hyvinvointia suoraan, vaan sitä, millaisia rakenteita, toimintatapoja ja käytäntöjä kunnalla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Toimiala	Tiedonkeruun aikataulu	Tulokset julkaistaan TEA-viisarissa
Kuntajohto	Kevät parittomina vuosina	Syksyllä samana vuonna
Kulttuuri	Kevät parittomina vuosina	Syksyllä samana vuonna
Perusopetus	Syksy parittomina vuosina	Keväällä seuraavana vuonna
Lukiokoulutus	Syksy parillisina vuosina	Keväällä seuraavana vuonna
Liikunta	Kevät parillisina vuosina	Syksyllä samana vuonna

TEA-viisari kuntajohto

Kuntajohto : Sastamala 2025

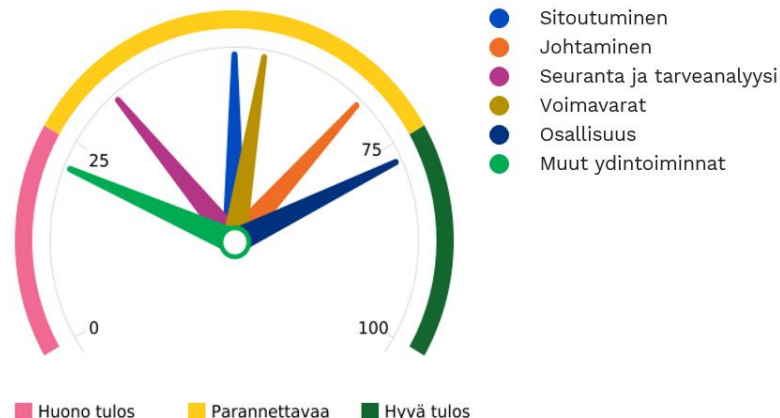

← Pisteet	Sastamala		Koko maa	
Kuntajohto		89		87
Sitoutuminen	i	85		87
Johtaminen	i	78		87
Seuranta ja tarveanalyysi	i	80		95
Voimavarat	i	100		83
Osallisuus	i	100		83

Arvioinnin perusteella kuntajohdon toimintakyky on kokonaisuutena vahva ja valtakunnallista tasoa parempi. Merkittävimmät vahvuudet liittyvät voimavarojen hyödyntämiseen ja osallisuuden toteutumiseen.

TEA-viisari kulttuuri

Kulttuuri : Sastamala 2025

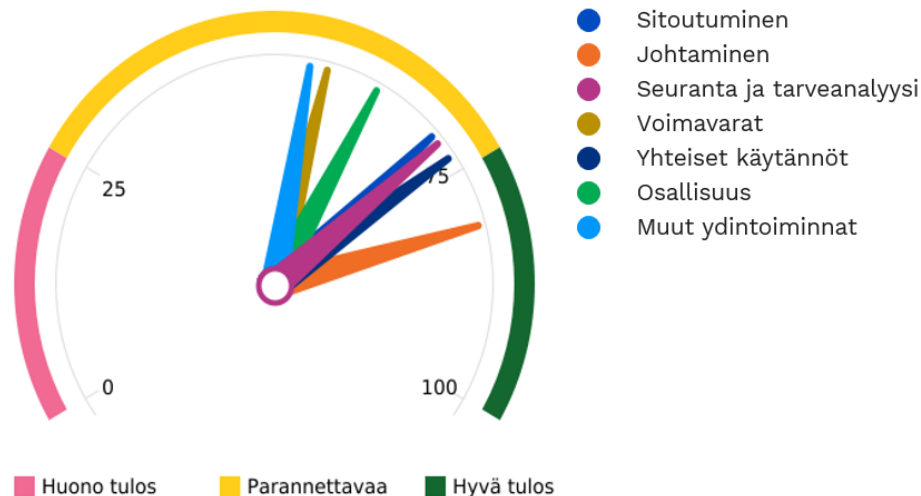

	Pisteet	Sastamala	Koko maa
Kulttuuri		51	77
Sitoutuminen	1	50	67
Johtaminen	1	68	86
Seuranta ja tarveanalyysi	1	33	70
Voimavarat	1	54	68
Osallisuus	1	77	81
Muut ydintoiminnot	1	22	88

Sastamalan kulttuurin TEA-viisarin kokonaispisteet jäivät selvästi valtakunnallisen keskiarvon alle. Vahvinta on osallisuus, mutta erityisesti seurannassa, tarveanalyysissä ja muissa ydintoiminnoissa on kehitettävää. Tulokset eivät kuitenkaan täysin kuvaa kulttuuripalvelujen vaikuttavuutta. Ydintoimintojen pisteytys painottaa ryhmille eriytettyä toimintaa. Sastamalan kulttuurityön lähtökohtana on kuitenkin vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tuoda eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä yhteen kulttuurin avulla, ei erotella heitä ryhmiin.

TEA-viisari, perusopetus

Perusopetus : Sastamala 2025

	Pisteet	Sastamala	Koko maa
Perusopetus		67	66
Sitoutuminen	📊	70	61
Johtaminen	📊	81	75
Seuranta ja tarveanalyysi	📊	71	64
Voimavarat	📊	56	61
Yhteiset käytännöt	📊	73	74
Osallisuus	📊	62	65
Muut ydintoiminnot	📊	54	61

Perusopetuksen TEA-viisarin kokonaispistemäärä Sastamalassa (67) on valtakunnallista tasoa (66) hieman korkeampi. Vahvimmat tulokset saavutetaan johtamisen sekä seurannan ja tarveanalyysin osa-alueilla, joissa Sastamala ylittää valtakunnallisen keskiarvon. Kehittämistarpeita tunnistetaan erityisesti voimavarojen, osallisuuden ja muiden ydintoimintojen osa-alueilla, joiden tulokset jäävät hieman maan keskiarvon alapuolelle. Voimavarat-osa-alueen pisteitä heikentävät koulupsykologiresurssien puutteet. Tehtävä kuuluu Pirkanmaan hyvinvointialueen vastuulle, ja Sastamala on tehnyt aktiivista edunvalvontaa tilanteen korjaamiseksi. Muissa ydintoiminnoissa pisteitä laskevat kouluruokailuun liittyvät käytännöt, joiden järjestämisestä haastavat muun muassa koulukuljetukset ja koulujen tilaratkaisut.

Kuva: Kesäkohtaamisia kirjastoautolla kiertue

Toteutuneita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä 2025, mm.

- Merkittävät hyvinvointi-investoinnit valmistuivat
 - Keikyän päiväkotikoulu Helmi valmistui
 - Sylvään taitotalo valmistui
- Mieli Tukitalo Mielenterveys ry ja Sastamalan kaupungin konsernihallinto solmivat kumppanuussopimuksen, jolla edistetään kuntalaisten mielenhyvinvointia suunnitelmallisesti
- Kesäkohtaamisia kaikille kirjastoautolla – kesäkiertue
- Erilaiset matalan kynnyksen tapahtumat
- Sastamala jatkoi pilottikuntana ITLA: n (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö) ja Pirkanmaan hyvinvointialueen yhteisessä kehittämistyössä, jossa jatkettiin yhteisen työn toimintamallin kehittämistä ja otettiin käyttöön yhteisövaikuttavuuden viitekehys osana Sastamalan perhekeskuksen toimintaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä 2025, työikäiset, mm.

- Elintapaohjaus: Sastamalan kaupungin palveluiden kuvaukset päivitettiin Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään palvelutietovarantoon. Sieltä ne ovat muun muassa Pirhan elintapaohjauksen palvelutarjottimen käytettävissä
- Työllisyyspalvelut tekivät tiivistä yhteistyötä SASKY:n ja Sastamalan opiston kanssa koulutuspalveluiden rakentamisessa
- Yhteisöneuvonta vakiintui osaksi säännöllistä palvelutarjontaa ja tarjosi työikäisille matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoimintaa. Toiminnan toteuttajina Mieli Tukitalo Mielenterveys ry, Sastamalan evankelis-luterilainen seurakunta ja Pirkanmaan hyvinvointialue. Sastamalan kaupunki mahdollistaa tilat ja tarjoilun. Yhteisöneuvonnassa on tarjolla myös etäyhteys Kelaan.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä 2025, ikääntyneet mm.

- Kaatumisen ehkäisyn työskentely alkoi keväällä 2025 kuntavetoisesti. Kutsuttiin koolle työpajat, jotka keräsivät hyvän osallistujajoukon. Tunnistettiin ikääntyneiden kaatumisten taustalla olevat ilmiöt Sastamalassa, tehtiin liikkumisen palvelupolku ikääntyneelle ja jaettiin kenkiin kiinnitettävät liukuesteet 70-vuotta täyttäneille
- Seniorimessuilla kävi pääkirjastolla noin 700 kävijää
- Aiesopimus Tampereen kaupungille THL:n Terveyden edistämisen hankkeeseen Toimintakykyä ja osallisuutta etsivällä kulttuurisella vanhustyöllä – hankkeeseen
- Ikääntyneiden hyvinvoinnin tilannekuvaa vahvistettiin MDI:ltä tilatulta erillisellä selvityksellä. Näin saatiin tarkka tilannekuva ikääntyneiden määrän kehityksestä, asumisen tarpeista, tulotasosta ja hyvinvointieroista päätöksenteon tueksi ja toimenpiteiden kohdentamiseksi.

Osallisuuden edistämisen toimenpiteitä 2025, mm.

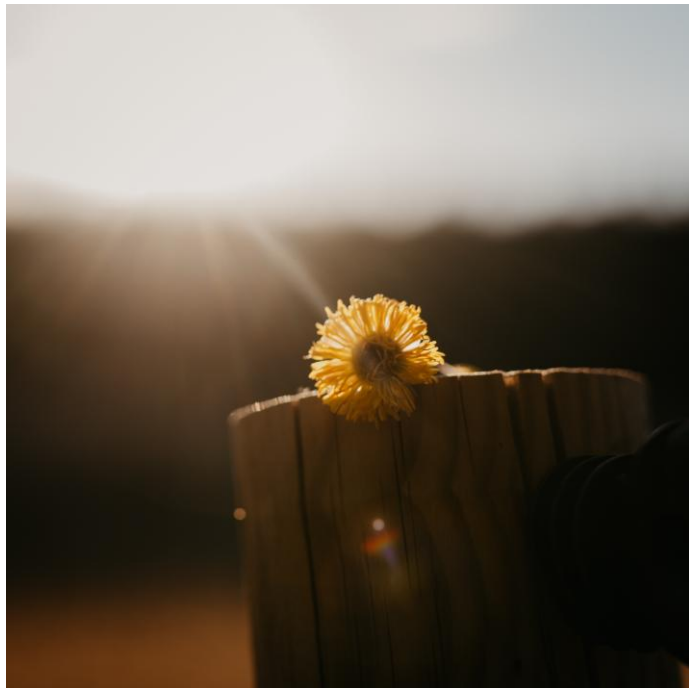
- Liikkumishjelman valmistelu käynnistyi ja valmistelutyössä saatiin kuuluviin noin 2000 kuntalaisen ääni
- Kaupunginhallitus nimitti vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston kaudelle 2025-2025
- Nuorisovaltuuston vaalit toteutuivat loppuvuodesta
- Sähköinen osallistumisalusta otettiin käyttöön. Se mahdollistaa myös 13 vuotta täyttäneille osallistumisen kaupungin päätöksentekoon Wilma-tunnuksilla.
- Kuntalaisille oli tarjolla maksuttomia tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia
- Lukeva Sastamala – tiekartta valmistui
- Kotoa kohti- hanke toteutti kansainvälisiä olohuoneita ja koulutuksia ammattilaisille
- Järjestöavustuksia jaettiin melkein 300 000 eurolla
- Osallistuvalla budjetoinnilla toteutettiin kahdeksan hanketta, määräraha oli 30 000 euroa
- Varhaiskasvatusikäiset lapset äänestivät vesielementin aiheen tulevaan uimahalliin
- Lasten ja nuorten foorumi toteutettiin elinympäristö-teemalla ja tulokset on saatettu tiedoksi kaupungin johdolle ja osaksi sivistyksen palveluverkkoselvitystä
- Alle 29-vuotiaille suunnattu matalan kynnyksen kohtaamispaikka Ohjaamo aloitti toimintansa
- Etsivässä nuorisotyössä tarjottiin yksilöllistä tukea ja ohjausta nuorille palveluihin ja koulutukseen hakeutumiseksi. Työ vähvistää nuorten arjen hallintaa, sosiaalisia taitoja sekä koulu- ja työelämävalmiuksia.
- Olimme mukana Siskot ja Simot ry: Joulupostia ikääntyneille –kampanjassa

Turvallisuuden edistämisen toimenpiteitä 2025, mm.

- Kelan asiointipisteen päättyessä toiminta varmistettiin osana yhteisöneuvontaa Sastamalan pääkirjastolla. Taloudellinen toimeentulo luo perustan myös turvallisuudelle.
- Kotoa kohti-hanke järjesti rasisimin vastaisella viikolla toimintaa
- Kaupunkitasoinen liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontui kahdesti
- Puistokadun suojateiden keskisaarekkeita levitettiin turvallisemmiksi
- Osallistuimme valtatie 11 Häijää-Nokia tievalaistuksen rahoitukseen
- 72-tunnin kotiyara oli "Kohtaamisia kaikille kirjastoautolla" – kiertueen teemana kesällä 2025

Ehkäisevä päihdetyö ja mielen hyvinvointi, toimenpiteitä, mm.

- Sastamalan kaupungin ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuosille 2025-2028 hyväksyttiin
- Sastamala liittyi Lännen alueen PAKKA (paikallinen alkoholi, tupakka, rahapeli, huumeet)-toimintamallin mukaiseen verkostoon
- ROTI-toimintamalli nuorten ehkäisevään päihdetyöhön jatkui. Samoin siihen liittyvät Omin jaloin ja Valomerkki-keskustelut osana nuorisotyötä.
- Poikkihallinnollinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä sulautettiin osaksi elintapaohjauksen työryhmää resurssiviisaasti
- Ankkuri-toiminnan malli uudelleen organisoitui osana Pirhan uudistuksia
- Kaupunki uudisti Hyvän mielen työpaikka-merkkinsä
- Maksuttomia matalan kynnyksen tapahtumia järjestettiin monipuolisesti
- Kirjastojen kävijämäärä nousi
- Kulttuuritalo Jaatsilla ja Sastamalan pääkirjastolla oli maksuttomat taidenäyttelyt lähes ympärivuoden
- Tiivis yhteistyö paikallisen Mieli Tukitalo Mielenterveys ry:n kanssa ehkäisevän työn vahvistamiseksi yhdessä

Viihtyisä elinympäristö, toimenpiteitä, mm.

- Uudistunut Pororannan leikkipuisto otettiin käyttöön
- Alppiruusupuiston rakentaminen Seukunpuistoon alkoi
- Kotoa kohti hanke toteutti "Nuku yö ulkona" yhdessä Vammalan retkeilijät ry:n kanssa
- Lasten ja nuorten foorumin aiheena oli viihtyisä elinympäristö, saimme tärkeää tietoa siitä mitä lapset ja nuoret pitävät tärkeänä omassa elinympäristössään.

Liikkuminen, toimenpiteitä, mm.

LIIKUNTA-NEUVONTA

Liikuntapalveluiden maksuttomassa liikuntaneuvonnassa vuonna 2025:

- ✓ Asiakkaita: 123
- ✓ Liikuntaneuvonnan tapaamisia: 649
- ✓ Liikuntaneuvonnanryhmiä: 4kpl

0401366264 **OTA YHTEYTTÄ**

SASTAMALA
LIIKUNTA & NUORISO

- Kaupunkitasoisen liikkumishjelman valmistelu alkoi. Kuntalaisia, järjestöjä ja muita yhteistyökumppaneita osallistettiin laajasti taustatyöhön. Kaupungin eri toimialat tekivät tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä valmistelussa
- Eri ikäisten liikuntaneuvontaa toteutettiin liikuntapalveluiden toimesta. Liikuntaneuvonnassa korostuu yhteistyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa
- Liikkuvan varhaiskasvatuksen toimintamallin juurruttaminen arkeen hanketyöskentelyn jälkeen
- Liikkuva koulu ja liikkuva opiskelu-toimintamallit toivat liikettä koulupäiviin
- Koulu PT (Personal Trainer)-palvelu nuorille
- Harrastamisen Suomen mallin kerhot
- Tarjolla oli perheliikuntavuoroja
- Piristystä perheliikuntaan –hanke toimi aktiivisesti
- 13-18-vuotiaille nuorille tarjottiin kuntosali- ja sulkapalloetuuksia vuotiaille
- Pysy pystyssä-ryhmiä järjestettiin
- Liikuntavälineiden lainaus jatkui kirjastolla

Liikkuminen, toimenpiteitä mm.

Hyv

- Kirjasto on matalan kynnyksen hyvinvointialusta:
 - tavoittaa kuntalaiset arjessa
 - tarjoaa tietoa, tukea ja neuvontaa eri elämäntilanteisiin
 - toimii puolueettomana tiedon välittäjänä
- Yhdyspinta palveluihin ja verkostoihin:
 - yhteisöneuvonta (mm. Kela-etäyhteys)
 - yhteistyö hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakunnan kanssa
 - kokoaa toimijat ja ohjaa palveluihin
- Osallisuus ja yhdenvertaisuus:
 - digituki ja digipalveluihin pääsy
 - mahdollisuus osallistua (esim. kyselyt, tapahtumat)
 - tavoittaa myös ne, jotka eivät muuten osallistu
- Kohtaamiset ja tapahtumat:
 - perhe- ja senioritapahtumat
 - kirjastoauto ja sen kesäkiertue

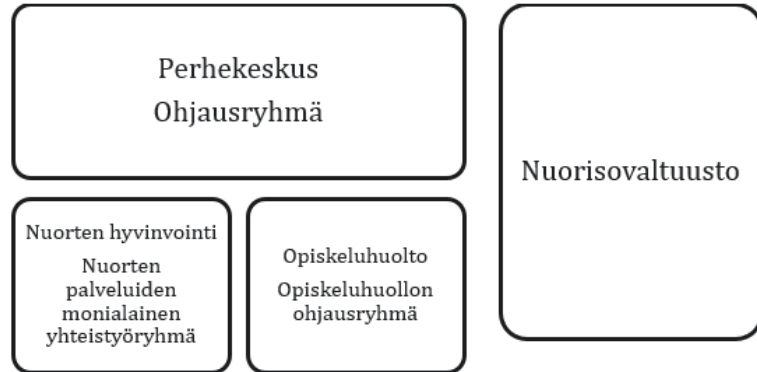
Kirjasto on siellä missä ihmiset ovat
vahvistamassa arjen sujuvuutta ja osallisuutta

Kuva: Pororannan leikkipuiston avajaiset

**Lasten, nuorten ja
perheiden hyvinvoinnin
ja terveyden
edistäminen**

Sastamalan perhekeskus- hyvinvointi tehdään yhdessä

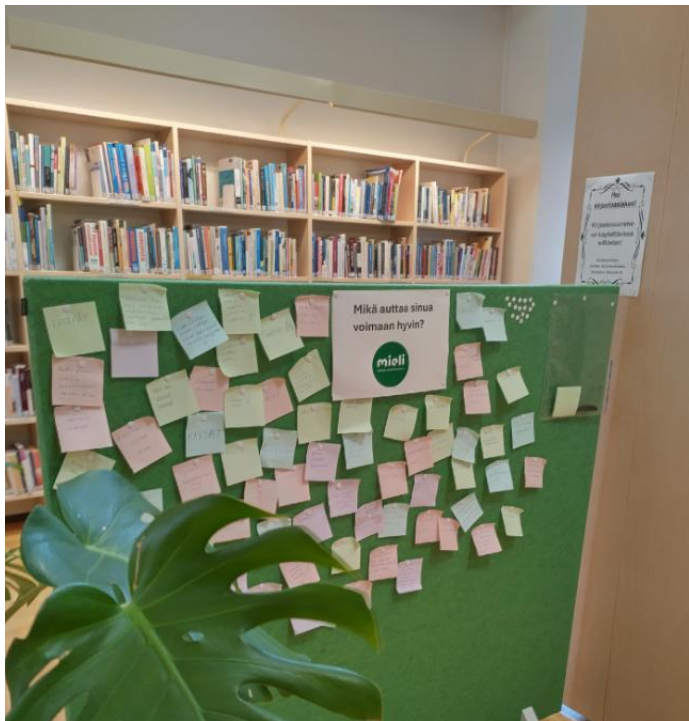
- Sastamalan perhekeskus tarkoittaa sitä, että kaikki lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat tahot tekevät töitä yhdessä.
- Tavoitteena on, ettei kukaan jää yksin, vaan apua ja tukea on tarjolla verkostosta. Perhekeskus ei siis ole rakennus, vaan **suunnitelmallinen tapa tehdä yhteistyötä**.
- Sastamalan perhekeskuksen yhteistyöstä vastaa perhekeskuksen ohjausryhmä, johon kuuluu edustajia lasten ja nuorten parissa toimivista tahoista, eli kaupungilta, hyvinvointialueelta, seurakunnista ja järjestöistä. Ja tietysti myös nuoret ovat asiantuntijajäsenenä mukana.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä lapset ja nuoret

Kuva: Yhresä-perhemessut

- Hyvät tapahtumakäytänteet saivat jatkoa: Lasten ja nuorten kulttuuriviikot ja LANKKU-tapahtuma järjestettiin.
- Koululäsnäolon tukea jatkettiin Jokainen koulupäivä on tärkeä -toimintamallilla ja poissaoloja seurattiin systemaattisesti koulukohtaisesti.
- Kiusaamisen ehkäisyn toimintamallit olivat käytössä.
- Yhteisöllisen opiskeluhuollon juurruttamistyötä jatkettiin systemaattisesti.
- Toisen asteen koulunuorisotyö jatkui.
- Nivelvaihteyttä kehitettiin yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen kanssa.
- Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tuen uudistuksen käytänteet suunniteltiin ja otettiin käyttöön lain edellyttämällä tavalla
- Nuorten suunnitelmaa valmisteltiin monialaisessa yhteistyössä.
- Työpaja Rotvallin toiminta vakiinnutettiin.
- Sastamala osallistui ITLA:n ja Pirhan yhteisövaikuttavuuspilottiin, jonka tuloksena perhekeskuksen toimintaa, johtamista ja kokouskäytäntöjä uudistettiin yhteiseen tilannekuvaan, yhteiseen päätöksentekoon ja yhteiseen seurantaan
- Yhresä-perhemessut kokosivat tietoa ja tukea perheille.
- Vanhempainverkoston toiminta jatkui hankkeen päättymisen jälkeen.
- Lasten ja nuorten osallisuuden rakenne toteutui Sastamalan mallin mukaisesti

Kuva: Seniorimessut 2025, Mieli Tukitalo Mielenterveys ry:n hyvinvointikysymys

Yhteenveto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erityinen ilonaihe vuonna 2025

- Vuonna 2025 terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen erityinen ilonaihe olivat kohtaamispaikat, jotka vahvistavat kuntalaisten arjen tukea, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Ne tarjoavat matalan kynnyksen mahdollisuuden tulla kohdatuksi, saada ohjausta ja löytää apua ajoissa ilman raskaita palvelupolkuja.
- Erityisen merkityksellistä on, että kohtaamispaikkojen taustarakenteita rakennetaan yhdessä kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.
- Tämä yhteinen työ tekee tuesta näkyvämpää, saavutettavampaa ja paremmin kuntalaisten tarpeisiin vastaavaa.
- Perheiden kohtaamispaikka Sastamalan pääkirjaston Vintillä, jossa toimintaa tuottavat mm. MLL Tyrvää Vammala, evankelis-luterilainen seurakunta ja Pirha
- Nuorisotilat
- Ohjaamo alle 29-vuotiaille nuorille Asemakadulla, mukana yhteistyössä kaupungin lisäksi mm. Pirkanmaan hyvinvointialue, Mieli Tukitalo Mielenterveys ry ja SASKY
- Kotoa kohti-hanke aloitti kansainväliset olohuoneet
- Yhteisöneuvonta Sastamalan pääkirjastolla, aikuisille suunnattu kohtaamispaikka kerran viikossa pääkirjastolla. Mahdollisuus myös Kelan etäyhteyteen. Pääasiallisina toteuttajina Mieli Tukitalo Mielenterveys ry, evankelis-luterilainen seurakunta ja Pirkanmaan hyvinvointialue.
- Pirhan lähitorit, jotka ovat ensisijaisesti suunnattu ikääntyneille
- SPR Ystävänpirtti

**Ja kaikki muut paikalliset
hyvät toimintamallit, joissa kohdataan ihmisiä**

Yhteenvedo

Kuva: Marttilan koulun kuvauspäivä, kuvaajana Heini Haake

- Vuosi 2025 osoitti, että Sastamalassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle on vahva perusta. HYTE-kertoimen perusteella tehty työ näkyy myös kunnan valtionosuuden lisäosassa, mikä kertoo siitä, että hyvinvoinnin edistämisen rakenteita, seurantaa ja käytäntöjä ovat olleet hyvällä pohjalla ja työtä tehdään tavoitteellisesti.
- Lasten ja nuorten osalta erityisen tärkeää on kuulla heidän omaa kokemustaan arjen asioista. Sastamalan vahvuutena on lasten ja nuorten osallisuustyö. Lasten ja nuorten foorumin nostot korostavat viihtyisän, turvallisen ja saavutettavan ympäristön merkitystä: nuoret tarvitsevat paikkoja kohdata, harrastaa, liikkua ja osallistua. Tämä tieto tulee huomioida palveluverkon, liikkumisen ja osallisuuden kehittämisessä.
- Työikäisten hyvinvoinnin kannalta myönteistä on, että uuden työllisyysalueen käynnistyminen on sujunut hyvin. Työllisyyden, osaamisen ja hyvinvoinnin yhteys on keskeinen, ja toimivat työllisyyspalvelut tukevat kuntalaisten osallisuutta, toimeentuloa ja arjen hallintaa.
- Valtaosa ikääntyneistä elää Sastamalassa elinvoimaista elämää omassa kodissaan. Suurin huoli kohdistuu niihin ikääntyneisiin, jotka asuvat pitkien etäisyyksien päässä ilman toimivia liikkumismahdollisuuksia ja ovat vaarassa jäädä syrjään. Siksi saavutettavuus, turvallinen kotona asuminen ja yhteisölliset kohtaamisen mahdollisuudet ovat jatkossakin erityisen tärkeitä.
- Uusi hyvinvointisuunnitelma ja kaupunkistrategia tuovat hyvinvoinnin edistämiseen uutta suuntaa ja voimaa. Ne tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa yhteistä tekemistä, kohdentaa toimenpiteitä vaikuttavammin ja rakentaa Sastamalaa, jossa hyvinvointi syntyy arjen ympäristöissä, palveluissa ja kohtaamisissa.